សេចក្តីប្រកាស ជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស

ធ្វើការកែសំរួលឡើងវិញដើម្បីឱ្យមនុស្សរាល់រូបអាចយល់បានងាយស្រួល

៦០ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ១៩៤៨-២០០៨

សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និង យុត្តិធម៌សំរាប់យើងទាំងអស់គ្នា

១ **សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ–** ចាប់តាំងពីយើងកើតមក យើងមានសេរីភាព ហើយយើងគួរតែទទួលបានការគោរពរាប់អានដូចគ្នា ទៅនឹងមនុស្សដទៃទៀតដែរ ។ យើងអាចគិតពិចារណា និងយល់ដឹងដោយខ្លួនយើង ពីអ្វីខុសអ្វីត្រូវ ។ យើងគួររាប់រកគ្នាដោយមិត្តភាព ។

២ **សមភាព–** សិទ្ធិនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ គឺជាសិទ្ធិរបស់យើងទាំងអស់គ្នា: ជារបស់កុមារា កុមារី ជារបស់បុរស និងស្ត្រី ។ សិទ្ធិទាំងនេះ ជារបស់យើងទាំងអស់គ្នា ទោះជាយើងមានពណ៌សម្បុរខុសគ្នាក៏ដោយ សិទ្ធិទាំងនេះជារបស់យើងទាំងអស់គ្នា ទោះជាយើងនិយាយភាសាផ្សេងគ្នាក៏ដោយ ឬមានគំនិត និងជំនឿ ឬសាសនាផ្សេងគ្នាក៏ដោយ ។ សិទ្ធិទាំងនេះ ជារបស់អ្នកក្រ ក៏ដូចជារបស់អ្នកមាន ជារបស់គ្រួសារធម្មតា ឬជារបស់គ្រួសារអ្នកមានអំណាច ។ សិទ្ធិទាំងនេះជារបស់យើងទាំងអស់គ្នា ទោះជាយើងមកពីប្រទេសផ្សេងគ្នាដែលជាប្រទេសឯករាជ្យ ឬមិនឯករាជ្យក៏ដោយ ក៏សិទ្ធិទាំងនេះមិនខុសគ្នាដែរ ។

៣ **ជីវិត–** យើងទាំងអស់គ្នា មានសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត មានសេរីភាព និងសិទ្ធិមានសុវត្ថិភាព ។

៤ **ទាសភាព–** គ្មាននរណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តមកលើយើងដូចជាទាសករនោះទេ ហើយយើងក៏មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទៅលើនរណាម្នាក់ ដូចជាទាសករដែរ ។

៥ **ទារុណកម្ម–** គ្មាននរណាម្នាក់ធ្វើទារុណកម្ម ឬប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅ ឬផ្តន្ទាឱ្យយើងបាត់បង់តំលៃជាមនុស្សនោះឡើយ។

៦ **ច្បាប់–** ច្បាប់ត្រូវសរសេរឱ្យច្បាស់ថា យើងទាំងអស់គ្នាអាចទាមទារសិទ្ធិមនុស្សរបស់យើង តាមរយៈច្បាប់ ហើយគ្មាននរណាម្នាក់ ត្រូវបានបដិសេធចោលនោះទេ ។

៧ **ច្បាប់–** យើងទាំងអស់គ្នាត្រូវបានការពារដោយច្បាប់ តាមវិធីដូចៗគ្នាដូចអ្នកឯទៀតដែរ ។ ច្បាប់គួរតែដូចៗគ្នា សំរាប់យើងទាំងអស់គ្នា ហើយគួរត្រូវយកមកអនុវត្តស្មើៗគ្នា ចំពោះមនុស្សរាល់រូប ។

៨ **ច្បាប់–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចសុំការជួយពីអ្នកដទៃដែលចេះច្បាប់ នៅពេលដែលសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់របស់យើងមិនត្រូវបានគោរព ។

៩ **ពន្ធនាគារ (គុក)–** គ្មាននរណាម្នាក់អាចឃាត់ខ្លួនយើង ឬដាក់យើងនៅក្នុងគុក ឬដេញយើងចេញទៅប្រទេសមួយទៀត ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ឬដោយគ្មានហេតុផលត្រឹមត្រូវនោះទេ ។

១០ **យុត្តិធម៌–** ប្រសិនបើនរណាម្នាក់ចោទយើងថារំលោភច្បាប់ បញ្ហានេះត្រូវលើកយកទៅកាត់សេចក្តីនៅក្នុងសវនាការមួយដែលមានអ្នកដទៃផ្សេងទៀតចូលរួមស្តាប់ ។ អ្នកកាត់សេចក្តី មិនគួរឱ្យអ្នកដទៃមកបង្គាប់បញ្ជាទេ គាត់គួរតែសំរេចពីអ្វីដែលជាការពិត និងការមិនពិតតែប៉ុណ្ណោះ ។

១១ **យុត្តិធម៌–** ប្រសិនបើយើងត្រូវជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ យើងត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមនុស្សគ្មានទោស រហូតទាល់តែមានភស្តុតាងបង្ហាញនៅក្នុងសវនាការមួយប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ ថាយើងមានកំហុស ។ យើងម្នាក់ៗ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យការពារខ្លួនដោយខ្លួនឯង ។ គ្មាននរណាម្នាក់អាចថ្កោលទោសយើង ឬដាក់ទោសយើងចំពោះអ្វីដែលយើងមិនបានធ្វើនោះទេ ។

១២ **ភាពឯកជន (រឿងផ្ទាល់ខ្លួន)–** គ្មាននរណាម្នាក់ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យនិយាយសំអុយ ឬរឿងមិនពិតអំពីយើង ចូលផ្ទះយើង បើកមើលសំបុត្ររបស់យើង ឬក៏មករំខានយើង ឬគ្រួសារយើង ដោយគ្មានហេតុផលសមរម្យនោះទេ ។

១៣ **ការដើរហើរ–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចដើរហើរនៅក្នុងប្រទេសរបស់យើងដោយសេរី ។ យើងក៏អាចចេញទៅប្រទេសក្រៅណាមួយ និងវិលមកប្រទេសយើងវិញបានដែរ ដោយគ្មានការបង្ខំ ។

១៤ **ជនភៀសខ្លួន–** ប្រសិនបើមាននរណាម្នាក់ព្យាយាមធ្វើបាបយើង យើងអាចរត់ទៅប្រទេសមួយទៀត ដើម្បីសុំឱ្យគេការពារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ យើងមិនអាចរត់គេចបានទេ ប្រសិនបើខ្លួនយើងផ្ទាល់បានធ្វើអ្វីខុស ដូចជាធ្វើឱ្យអន្តរាយដល់អ្នកដទៃ ឬមិនគោរពសិទ្ធិមនុស្សជាដើម ។

១៥ **សញ្ជាតិ–** យើងទាំងអស់គ្នាគួរតែទទួលបានសញ្ជាតិមួយ ។ គ្មាននរណាម្នាក់ អាចរារាំងយើងមិនឱ្យមានសញ្ជាតិពីប្រទេសរបស់យើង ឬសញ្ជាតិពីប្រទេសផ្សេងទៀតដែលយើងចង់បាន ដោយគ្មានហេតុផលសមរម្យឡើយ ។

១៦ **អាពាហ៍ពិពាហ៍–** នៅពេលណាដែលយើងដល់អាយុគ្រប់ការ យើងអាចរៀបការ និងកសាងគ្រួសារមួយបាន ។ គ្មាននរណាម្នាក់អាចហាមឃាត់មិនឱ្យយើងរៀបការ ដោយសារតែពណ៌សម្បុរ ប្រទេសកំណើត ឬសាសនារបស់យើងឡើយ ។ បុរស និងស្ត្រី មានសិទ្ធិដូចគ្នា នៅពេលដែលពួកគេរៀបការ និងនៅពេលដែលគេលែងលះគ្នា ។
គ្មាននរណាម្នាក់ បង្ខំយើងឱ្យរៀបការជាមួយនឹងអ្នកដែលយើងមិនចង់រៀបការនោះឡើយ ។
រដ្ឋាភិបាល និងប្រជាជននៃប្រទេសរបស់យើង គួរតែការពារគ្រួសារ និងសមាជិកគ្រួសារយើង ។

១៧ **ទ្រព្យសម្បត្តិ–** យើងទាំងអស់គ្នា មានសិទ្ធិធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយរបស់យើង ហើយគ្មាននរណាម្នាក់មានសិទ្ធិយកទ្រព្យសម្បត្តិយើង ដោយគ្មានហេតុផលសមរម្យនោះទេ ។

១៨ **សាសនា–** យើងទាំងអស់គ្នា មានសិទ្ធិជឿលើសាសនារបស់ខ្លួនបានដោយសេរី មានសិទ្ធិផ្លាស់ប្តូរសាសនា និងគោរពប្រតិបត្តិសាសនានោះដោយខ្លួនយើងផ្ទាល់ ឬជាមួយអ្នកដទៃ ។

១៩ **ការសម្តែងមតិ–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចគិតពីអ្វីដែលយើងចង់គិត និយាយពីអ្វីដែលយើងចង់និយាយ ហើយគ្មាននរណាម្នាក់ អាចមកហាមឃាត់យើងមិនឱ្យធ្វើដូច្នេះឡើយ ។ យើងក៏អាចផ្លាស់ប្តូរយោបល់គ្នាជាមួយមនុស្សទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសយើង ក៏ដូចជាមួយប្រជាជន នៃប្រទេសផ្សេងទៀត ។

២០ **ការជួបជុំ–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចជួបប្រជុំគ្នាបានដោយសន្តិវិធី ឬក៏ចូលរួមក្នុងការប្រជុំជាមួយអ្នកដទៃទៀតដោយសន្តិវិធី ។ ការបង្ខំនរណាម្នាក់ឱ្យចូលរួមក្នុងក្រុមណាមួយ គឺជាប្រការមិនត្រឹមត្រូវទេ។

២១ **ប្រជាធិបតេយ្យ–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចចូលរួមចាត់ចែងដោគវាសនារបស់ប្រទេសជាតិ តាមរយៈការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសអ្នកណាដែលយើងពេញចិត្ត ឬក៏ឈរឈ្មោះឱ្យគេបោះឆ្នោតជ្រើសរើសយើង ធ្វើជាតំណាងរបស់គេវិញ ។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានជ្រើសតាំងជាទៀងទាត់ តាមរយៈការបោះឆ្នោត តាមគំនិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ។ នៅក្នុងការបោះឆ្នោត យើងម្នាក់ៗ មានសិទ្ធិបោះឆ្នោតបានតែមួយសន្លឹកប៉ុណ្ណោះ ហើយសន្លឹកឆ្នោតរបស់យើងមានតំលៃស្មើៗគ្នា ។ យើងមិនត្រូវប្រាប់គេ ពីនរណាដែលយើងបោះឆ្នោតឱ្យនោះទេ ប្រសិនបើយើងមិនចង់ប្រាប់នោះ ។ យើងទាំងអស់គ្នា មានសិទ្ធិដូចគ្នាក្នុងការបំរើសេវាសាធារណៈ ។

២២ **សន្តិសុខសង្គម–** ជាសមាជិកម្នាក់នៅក្នុងសង្គម យើងអាចកសាងជីវិតល្អមួយសំរាប់ខ្លួនយើង និងប្រើប្រាស់ឱកាសល្អៗដែលសង្គមបានផ្តល់ឱ្យ ដើម្បីទាញយកប្រយោជន៍ដល់ការរស់នៅរបស់យើង ។ ប្រសិនបើមាននរណាម្នាក់ជួបការលំបាក យើងទាំងអស់គ្នាគួរតែរួមគ្នា ដើម្បីជួយតាមលទ្ធភាពដែលយើងអាចធ្វើបាន ។

២៣ **ការងារ–** យើងទាំងអស់គ្នា គួរតែមានការងារធ្វើ និងអាចជ្រើសរើសការងារដែលយើងចង់ធ្វើ ដោយសេរី ។ យើងត្រូវតែទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីយើងអាចផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារយើងបាន ហើយថៅកែត្រូវតែប្រព្រឹត្តមកលើយើងឱ្យបានល្អ ។ ប្រសិនបើយើងបាត់បង់ការងារ រដ្ឋាភិបាលគួរតែជួយយើង រហូតដល់យើងអាចរកការងារមួយទៀតបាន ។ ប្រុស និងស្រី ធ្វើការដូចគ្នា គួរតែទទួលបានកំរៃស្មើគ្នា ។ អ្នកធ្វើការទាំងអស់ អាចរួបរួមគ្នា ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ពួកគេ ។

២៤ **ការឈប់សំរាក–** ម៉ោងធ្វើការក្នុងមួយថ្ងៃ មិនគួរយូរពេកទេ ដោយសារយើងទាំងអស់គ្នា មានសិទ្ធិឈប់សំរាក និងគួរទទួលបានប្រាក់កំរៃទៀងទាត់ផង សំរាប់ការឈប់សំរាកនេះ ។

២៥ **តម្រូវការចាំបាច់–** យើងទាំងអស់គ្នា គួរតែមានអ្វីគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការចាំបាច់របស់យើង និងគ្រួសារយើង ដូចជាសេវាសុខភាព អាហារគ្រប់គ្រាន់ សំលៀកបំពាក់ និងផ្ទះសំបែង ។ យើងគួរតែត្រូវបានទទួលការជួយឧបត្ថម្ភ ប្រសិនបើយើងគ្មានការងារធ្វើ មានជំងឺ ចាស់ជរា ឬស្លាប់ ឬប្រសិនបើយើងគ្មានលទ្ធភាពចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសារអស់ជំរើស ។ មាតា និងទារក គួរតែទទួលបានការគាំពាពិសេស ។ កុមារទាំងអស់ គួរតែត្រូវបានទទួលការរាប់រកដោយស្មើៗគ្នា ដោយមិនគិតថាឪពុក-ម្តាយរបស់ពួកគេបានរៀបការត្រឹមត្រូវ ឬមិនបានរៀបការនោះទេ ។

២៦ **ការអប់រំ–** យើងទាំងអស់គ្នាអាចទទួលបានការរៀនសូត្រ ហើយជាពិសេស ក្មេងៗគួរតែទៅសាលារៀន ។ គ្មាននរណាម្នាក់តម្រូវឱ្យបង់ប្រាក់ដើម្បីទៅរៀននៅថ្នាក់បឋមសិក្សានោះទេ ។ យើងទាំងអស់គ្នាអាចរៀនយកជំនាញណាមួយ ឬក៏បន្តការសិក្សាឱ្យកាន់តែខ្ពស់តាមបំណងប្រាថ្នា ។ នៅសាលា យើងអាចបណ្តុះទេពកោសល្យរបស់យើង ហើយគួរតែរៀនពីសិទ្ធិមនុស្ស និងពីរបៀបក្នុងការរាប់រកគ្នាជាមួយអ្នកដទៃ ទោះជាគេមានពណ៌សម្បុរ សាសនា ឬមកពីប្រទេសផ្សេងទៀតក៏ដោយ ។
ឪពុក-ម្តាយយើងមានសិទ្ធិជ្រើសរើសពីអ្វីដែលយើងចង់រៀន និងពីអ្វីដែលយើងអាចរៀនបាន ។

២៧ **វប្បធម៌–** យើងទាំងអស់គ្នាអាចចូលរួមក្នុងជីវភាពវប្បធម៌សហគមន៍ ទទួលផលពីសិល្បៈ និងទទួលបានគុណប្រយោជន៍ពីរបកគំហើញថ្មីៗពីវិទ្យាសាស្ត្រ និងស្នាដៃល្អៗដែលគេបានធ្វើ ។ ប្រសិនបើយើងបង្កើតស្នាដៃអ្វីមួយពិសេស ដូចជាសរសេរសៀវភៅ ឬគូរគំនូរ យើងនឹងទទួលបានប្រយោជន៍ពីស្នាដៃទាំងនេះ ហើយគ្មាននរណាម្នាក់អាចលួចគំនិតស្នាដៃយើងបានឡើយ ។

២៨ **សន្តិភាព–** ដូច្នេះ នៅពេលណាយើងទទួលបានសិទ្ធិដូចដែលយើងបានអានកន្លងមកនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ មនុស្សទាំងអស់ នឹងអាចរស់នៅក្នុងសន្តិភាព ទាំងនៅក្នុងសហគមន៍របស់យើង ទាំងរវាងប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយ ។

២៩ **សហគមន៍–** យើងទាំងអស់គ្នា អាចចូលរួមចំណែកក្នុងសហគមន៍ដើម្បីធ្វើឱ្យជីវិតយើងកាន់តែប្រសើរ ។ ច្បាប់ត្រូវតែសរសេរឱ្យបានច្បាស់ថា យើងទាំងអស់គ្នា អាចទទួលបានសិទ្ធិមនុស្ស ដោយសុខដុមរម្យនាជាមួយអ្នកដទៃ ។ ច្បាប់ត្រូវធានាឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបចេះគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយមនុស្សគ្រប់រូប ត្រូវគោរពច្បាប់ ។

៣០ គ្មាននរណាម្នាក់ អាចប្រើសេចក្តីប្រកាសនេះ ដើម្បីនិយាយដោះសារពីការធ្វើឱ្យខូចខាតដល់សិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ថាជាការត្រឹមត្រូវ ដោយអះអាងថា ពួកគេគ្រាន់តែព្យាយាមចង់ការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ។ មិនអាចទទួលយកបានទេ ចំពោះការធ្វើឱ្យខូចខាតដល់សិទ្ធិអ្នកដទៃ ។

យើងកំពុងប្រារព្ធខួបទី៦០ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ក្នុងឆ្នាំ២០០៨នេះ ។ នៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសនេះ ប្រទេសទាំងអស់នៅលើពិភពលោក បានរួបរួមគ្នា ហើយបានយល់ព្រមលើបញ្ហាសំខាន់ៗជាច្រើនដែលយើងទាំងអស់គ្នា ត្រូវការ និងគួរតែមាន ដែលធ្វើឱ្យយើងសប្បាយរីករាយនៅក្នុងឆាកជីវិត ។ អ្វីទាំងអស់នេះដែលធ្វើឱ្យយើងរីករាយ ហៅថាសិទ្ធិមនុស្សរបស់យើង ។ សិទ្ធិទាំងនេះ គឺជារបស់យើងទាំងអស់គ្នា ពីព្រោះយើងគឺជាមនុស្ស ។ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស គឺមានលក្ខណៈពិសេសណាស់នៅប្រទេសកម្ពុជា ដោយសារតែវាត្រូវបានការពារដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។ នេះមានន័យថា យើងទាំងអស់គ្នានៅកម្ពុជា គួរតែមានសិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋាននេះ ។ សេចក្តីប្រកាសពិតប្រាកដ ប្រើពាក្យដែលកុមារភាគច្រើនពិបាកយល់ ។ នេះគឺជាអត្ថបទដែលធ្វើការកែសំរួលពីខ្លឹមសារដើមមកជាពាក្យសំរាយឱ្យយើងទាំងអស់គ្នាងាយយល់ ។

អង្គការសហប្រជាជាតិ សិទ្ធិមនុស្ស

នេះជាការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ ។ នេះមិនមែនជាអត្ថបទផ្លូវការរបស់សហប្រជាជាតិទេ ។ នេះជាអត្ថបទកែសម្រួលដោយការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស - ការិយាល័យប្រចាំនៅកម្ពុជា - ក្នុងឱកាសខួបទី៦០នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងខួបទី១៥នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា - ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៨ - អត្ថបទនេះមិនមែនសំរាប់លក់ទេ ។